

እንዲሻሻልና ክርክሩ እንዲለወጥ ሊፈቀድ ይችላል። እንግዲህ አንድ ተከራካሪ ክሱን ለማሻሻል ወይም ክርክሩን ለመለወጥ ፍ/ቤትን ለመጠየቅ መብት ያለው ሲሆን ፍ/ቤቱ ግን ጥያቄውን የሚቀበለው የክሱ መሻሻል ወይም የክርክሩ መለወጥ ክስ የቀረበበትን ጉዳይ በይበልጥ ግልጽ የሚያደርገው ወይም ትክክለኛ ፍትሕ ለመስጠት አስፈላጊ መሆኑን ሲያምን ነው።

በተያዘው ጉዳይ አመልካች በመጀመሪያው ክህፍት የጠየቁት የስንበት ክፍያና የ2 ወር ደሞዝ ብቻ ነበር። ነገር ግን አንድ ሠራተኛ በሕገወጥ መንገድ ከሥራ ሲሠናበት በአሠሪና ሠራተኛ ጉዳይ አዋጅ መሠረት የተለያዩ ክፍያዎች የማግኘት መብት አለው። አመልካችም በሕገወጥ መንገድ ከሥራ ከተሠናበቱ ሊከፈላቸው የሚገባውን ክፍያዎች ሁሉ የማግኘት መብት ስላላቸው በመጀመሪያ ሳይጠይቁ የቀሩትን ክፍያዎች ጨምረው ክሱን ማሻሻላቸው ለትክክለኛ ፍትህ አሠጣጥ የሚረዳ በመሆኑ ክሱ መሻሻሉ ስህተት ነው ለማለት አይቻልም። በሆኑም ክስ የሚሻሻለው ጉዳዩን ለማብራራት ብቻ ሳይሆን ትክክለኛ ፍትህ ለመስጠት አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝም በመሆኑና አመልካችም በሕገወጥ መንገድ ከተሠናበቱ ሊከፈላቸው የሚገባውን ክፍያ ሁሉ መጨመራቸውና ይህም ዳኝነት የጠየቁበትን የገንዘብ መጠን ክፍ ያደረገው ቢሆንም ትክክለኛ ፍትህ ለመስጠት የሚረዳ በመሆኑ ይግባኝ ሠሚው ፍ/ቤት የተሻሻለውን ክስ ተቀባይነት ማሳጣቱ ስህተት ሆኖ አግኝተነዋል።

ው ሣ ኔ

1. የደ/ጎንደር መ/ዞን ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 06764 በግንቦት 11 ቀን 1997 ዓ.ም. አመልካች ሊከፈላቸው የሚገባው በቀድሞ ክስ የጠየቁት ብቻ ነው በማለት የሠጠው ውሣኔ ክፍል ተሸሯል።
2. አመልካች ሊከፈላቸው የሚገባውን የገንዘብ መጠን በተመለከተ የፎገራ ወረዳ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 01511/96 በጥቅምት 17 ቀን 1999 ዓ.ም. የሰጠው ውሣኔ ጸንቷል።
3. ወጪና ኪሣራ ይቻቻሉ። መዝገቡ ተዘግቷል፤ ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ዳኞች መንበረፀሐይ ታደሰ

ጌታቸው ምህረቱ

አሰግድ ጋሻው

ሂሩት መለሰ

አብዱረሃም አህመድ

አመልካች:- የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን - ነገረፈጅ ግርማ ማርቆስ ተጠሪ:- አቶ ሰለሞን በርሄ - አልቀረቡም።

ፍ ር ድ

በዚህ መዝገብ የቀረበው ጉዳይ የጀመረው በፌ/መ/ደረጃ ፍ/ቤት ሲሆን የአሁኑ ተጠሪ በስር ከሃሽ ነበሩ። በክህፍትም ተጠሪ አመልካች መ/ቤት ተቀጥረው ሲያገለግሉ መ/ቤቱ ያላገባብ ስላሰናበታቸው የተለያዩ ክፍያዎች እና ውዝፍ ደሞዝ ተክፍሎአቸው ወደሥራቸው እንዲመለሱ ጠይቀዋል። አመልካች ቀርቦ ተጠሪ በጡረታ ተገለው የነበሩና ለ3 ዓመት ጥበቃን ለማጠናከር በጊዜያዊነት የተቀጠሩ በመሆናቸው የተቀጠሩበት ጊዜ ሲያበቃ መሰናበታቸው አግባብ መሆኑን ተከራክሯል። ጉዳዩን በመጀመሪያ የተመለከተው ፍ/ቤትም የቅጥር ውሉ ለተወሰነ ጊዜ በመሆኑ ጊዜው ሲያበቃ መሰናበታቸው አግባብ ነው። የ3 ዓመት ቦነስ የ3 ዓመት ትርፍ ሰዓት እና በዚህ 3 ዓመት ውስጥ ለ21 የበዓል ቀናት የሰሩበት ክፍያ ግን ይከፈላቸው በማለት ውሣኔ ሰጥቷል። ጉዳዩን በይግባኝ የተመለተው የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት ደግሞ የቦነስ ጥያቄው ባልሰሩበት ጊዜ የተጠየቀ ነው በሚል ይህን የውሣኔ ክፍል ብቻ ሽሮታል።

የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበው በዚህ ውሣኔ ላይ ሲሆን የቅሬታው ነጥብ የክፍያ ጥያቄዎቹ በይርጋ የሚታገዱ ሆነው እንዲከፈል መወሰኑ እና የትርፍ ሰዓት ለመሥራታቸውም ያስረዱት ነገር ሳይኖር አመልካች አልካደም በሚል ብቻ እንዲከፈላቸው መወሰኑ ስህተት ነው የሚል ነው።

ይህ የሰበር ችሎትም የይርጋው መቃወሚያ ታልፎ መወሰኑ አግባብ መሆን አለመሆኑን ለመመርመር አቤቱታው ለሰበር ችሎት እንዲቀርብ አድርጓል። ተጠሪ ቀርበው መልሳቸውን በጽሁፍ እንዲያቀርቡ የታዘዘ ቢሆንም በትእዛዙ መሠረት ያቀረቡት መልስ ባለመኖሩ ችሎቱ መዘገቡን እንደሚከተለው መርምሯል።

ተጠሪ በስር ፍርድ ቤት ከጠየቁት ዳኝነት ውሳኔ የተወሰነላቸው የትርፍ ሰዓት እና የበአል ቀናት የሰሩበት ክፍያ ብቻ ሲሆን አመልካች ግን ይህም ክፍያ ቢሆን በይርጋ ቀሪ የሚሆን ነው ሲል ተከራክሯል። ከስር ክሱ መረዳት እንደቻለው ተጠሪ የጠየቁት የ3 ዓመት የትርፍ ሰዓት እና በዚሁ 3 ዓመታት ውስጥ ለ21 የበዓል ቀናት የሰሩበት ክፍያን ነው። በአሰሪና ሠራተኛ አዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 162(3) መሠረት ሠራተኛው የሚጠይቃቸው የደሞዝ፣ የትርፍ ሰዓት እና ሌሎች የክፍያ ጥያቄዎች ሰራተኛው ክፍያዎቹ መጠየቅ ካለባቸው ጊዜ አንስቶ እስከ 6 ወር ካልጠየቁ መብቱ በይርጋ የሚታገድ መሆኑ ተመልክቷል። ከፍ ሲል እንደተመለከተው ደግሞ ተጠሪ የጠየቁት ክፍያ ስራ ከጀመሩበት ከህዳር 5 ቀን 1993 ዓ.ም. ጀምሮ እስከ ተሰናብቱበት ህዳር 1 ቀን 1996 ዓ.ም. ድረስ ያለውን ክፍያ ነው የትርፍ ሰዓትም ሆነ የበአላት ቀን ክፍያ ደግሞ ከደሞዝ ጋር አብሮ የሚከፈል በመሆኑ (የአዋጁን አንቀጽ (68(2)ይመለከቷል) ተጠሪ እነዚህን ክፍያዎች መጠየቅ ያለባቸው የትርፍ ሰዓት ወይም የበአል ቀናት የሰሩበት ወር ደሞዝ ከሚከፈልበት ቀን አንስቶ እስከ 6 ወር ድረስ ብቻ ነው።

በመሆኑም ተጠሪ በክሳቸው ካቀረቡት የክፍያ ጥያቄ ውስጥ በይርጋ ሊታገድ የማይችለው ክስ ካቀረቡበት ጊዜ ጀምሮ ወደኋላ ያለው የስድስት ወር ክፍያ ብቻ ነው።

በእርግጥ አመልካች የይርጋውን ክርክር ስለ ማንሳቱ በፌ/መ/ደረጃ ፍርድ ቤት ውሳኔ ግልባጭ ላይ የሚታይ ባይሆንም በፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት ውሳኔ ሃተታ ላይ ግን ክርክሩ መነሳቱ ይታያል። ይሁን እንጂ ፍርድ ቤቱ ክርክሩን በዝምታ አልፎታል። ተጠሪም ቢሆኑ በዚህ ችሎት ቀርበው ክርክሩ

በስር ፍርድ ቤት አለመነሳቱን ያስተባበሉት ነገር የለም። በሌላ በኩል ግን አመልካች ተጠሪ ትርፍ ሰዓት እና የበአል ቀናት ያለመስራታቸውን ባለማስተባበሉ የስር ፍርድ ቤቶች አቤቱታውን እንዳመነበት መቁጠራቸው የሕግ ስህተት ፈጽመዋል አያስብላቸውም። ምክንያቱም ተከሳሽ ክሱ ላይ የቀረበውን ነገር በዝርዝርና በግልጽ ያልካደው ከሆነ እንደታመነ የሚቆጠር መሆኑ በፍ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 235 ስር በግልጽ ተመልክቷል።

በአጠቃላይ በይርጋ ሊታገድ የማይችለው ክስ ከቀረበበት ጊዜ አንስቶ ወደ ኋላ ባለው የ6 ወር ጊዜ ውስጥ ተጠሪ የሰሩበት የትርፍ ሰዓት እና የበዓል ቀናት ክፍያ ብቻ በመሆኑ አመልካች ሊከፍል የሚገደደውም ይኸንኑ ክፍያ ብቻ ነው። የስር ፍ/ቤቶችም የአመልካችን የይርጋ ክርክር በማለፍ የ3 ዓመት የትርፍ እና በአል ቀናት ክፍያ እንዲከፈል መወሰናቸው የሕግ ስህተት ነው።

ው ሣ ኔ

1. የፌ/ከፍተኛ ፍ/ቤት በመ/ቁ. 35539 በግንቦት 30 ቀን 1997 ዓ.ም. የሰጠው ውሳኔ ተሻሽሏል።
2. ክስ ከቀረበበት ጊዜ አንስቶ ወደ ኋላ ሲቆጠር 6 ወር ያለፈው የክፍያ ጥያቄ በይርጋ ቀሪ ይሆናል።
3. ክስ ከቀረበበት ጊዜ አንስቶ ወደ ኋላ በአለው የ6 ወር ጊዜ ውስጥ ተጠሪ የሰሩት የትርፍ ሰዓት እና የበዓል ቀናት ክፍያ ካለ ይኸው ታስቦ ይከፈላቸው።
4. ወጪና ኪሳራ ግራ ቀኝ ይቻቻሉ።

መዘገቡ ተዘግቷል። ለመዘገብ ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ተ.ወ